

Borzymy - Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Historia miejscowości Borzymy

Do 1938 roku miejscowość nosiła nazwę Borszimmen, potem Borschimmen (do 1945). Jest to wieś położona w południowo-wschodniej części gminy Kalinowo, nad Przepiórką, przy drogach (przy ich skrzyżowaniu) Borzymy - Krzyżewo i Pisanica - Bargłów Kościelny oraz linii kolei wąskotorowej.

Istniała już w 1495 roku (wymieniona w dokumencie lokacyjnym dla wsi Skrzyпки). W 1503 roku wielki mistrz krzyżacki, Fryderyk Saski, książę miśnieński, nadał - na prawie magdeburskim - braciom Janowi i Grzegorzowi Borzymom 50 włók ziemi i 2 włóki bagna olszowego przy rzece Przepiórce, tuż nad granicą litewską w zamian za 3 służby zbrojne. Ponadto bracia otrzymali prawo do postawienia młyna nad Przepiórką, niższe i wyższe sądownictwo oraz wolne rybołówstwo.

W 1656 roku miejscowość spustoszyli Tatarzy. Spłonęło wówczas 25 zagród, zabrano wszystko bydło i konie, 7 osób zostało zabitych, 110 wziętych do niewoli. W XVIII w. była to wieś chełmińska. W 1789 roku miała 46 gospodarstw (kominów) i młyn wodny. Szkoła istniała tu już przed 1740 rokiem, w 1800 (wiejska, zwykła, pod patronatem królewskim) - 41 uczniów i jeden nauczyciel.

W 1817 roku zbudowano tu kościół i przeniesiono z Lisewa parafię ewangelicką, której większość stanowiła ludność polska. W połowie XIX wieku do tutejszej parafii należało 2641 osób, w tym tylko 91 Niemców. W latach 1901-1907 liczba parafian wzrosła do 2884, w tym 884 Niemców. W 1912 statystyka wykazywała już 1600 Niemców, w tym okresie jednak wszystkie osoby znające język urzędowy zaliczane były do narodowości niemieckiej. Od pastorów wymagano znajomości języka polskiego. Znanymi pastorami byli: August Karol Maletius (Malecki) - w latach 1837-1850, obrońca polskości liturgii kościelnej, wbrew zakazowi władz pruskich przygotowywał dzieci do konfirmacji w języku polskim i J. W. Ebel (1865 - 1873) - autor 4 zbiorów kazań w języku polskim, wydanych drukiem w Ełku.

W 1863 roku (20 VII) nocowali we wsi K. Ramotowski „Wawer”, jeden z najbardziej znanych przywódców powstańczych w Augustowskiem. W 1895 r. Borzymy miały 740 mieszkańców, w tym 652 ewangelików, 23 katolików i 65 innych chrześcijan, w tym 421 Niemców, 200 Mazurów i 11 Polaków. Podczas działań wojennych 1914 -1915 wieś została niemal całkowicie zniszczona.

W okresie międzywojennym prowadzono tu badania archeologiczne na cmentarzysku z II - III po Chr. (groby płaskie, ciałopalne). Była to wówczas duża wieś: 2 tartaki, 4 młyny, 2 gospody (jedna z zajazdem dla powozów i koni), posterunek żandarmerii, komora celna i strażnica służby granicznej. W 1939 roku wieś liczyła 683 mieszkańców i 101 gospodarstw. W 1944 roku napadli na Borzymy i podpalili tartak żołnierze AK z oddziału „Sęka”, działający w rejonie Topiłówki. W 1945 roku, po wkroczeniu Armii Czerwonej, spalony został kościół i zajazd.

Po wojnie wieś zasiedlili osadnicy przybyli przeważnie z gmin Bargłów Kościelny i Augustów. Wśród pierwszych byli: Guziewiczowie, Kuczyńscy, Arciszewscy. Były też 3 rodziny mazurskie. Pierwszym sołtysem był prawdopodobnie Józef Kuczyński, po nim (od 1951) Wincenty Guziewicz. W latach 1955 - 1972 Borzymy były siedzibą gromady. Istniały tu w okresie powojennym: PGR (zał. w 1949), ZMW (od 1957), OSP (zał. w 1956 przez Stanisława Pawłowskiego), POP PZPR, koło ZSL, KGW, klub „Ruch” (b. aktywny), filia biblioteki gminnej, punkt biblioteczny, baza SKR.

Od 1992 roku znajduje się tu siedziba Parafii Rzymskokatolickiej pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Zachowały się dwa zabytkowe cmentarze: wojenny z I wojny światowej i ewangelicki z końca XIX wieku. W 1995 roku założony został katolicki cmentarz parafialny, sąsiadujący z poprzednim cmentarzem przedwojennym.